

СКИБА Оксана,

*кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри філософії
Факультету лінгвістики та соціальних комунікацій Національного
авіаційного університету, м. Київ*

ЕКОЛОГІЧНА АРХІТЕКТУРА: СОЦІАЛЬНО- ФІЛОСОФСЬКИЙ АСПЕКТ

Сьогодні людина використовує різні способи і підходи до вирішення екологічних проблем, починаючи від появи нових ціннісних орієнтирів у ставленні до природи і закінчуючи виникненням нових наук, таких як біоекологія; техноекотологія; космічна екологія тощо. Одним із підходів, що здатний знизити негативний антропогенний вплив людини на природу, є зелена екологічна архітектура. Адже загальна її ідея ґрунтується на необхідності встановлення гармонії між задоволенням сучасних потреб людства та збереженням природи для майбутніх поколінь. Тому виникає необхідність у дослідженні екологічних основ та принципів сучасної зеленої екологічної архітектури, як одного із способів гармонійної інтеграції штучно створеного середовища життєдіяльності людини у живу природу.

Протягом усього свого існування природа та людина перебувають у нерозривному взаємозв'язку, який бере свій початок ще у первісно-общинному суспільстві. В епоху панування міфологічного світогляду і анімізму, людина, спостерігаючи за природою, здебільшого використовувала на рівні інтуїції подаровані природою знання та матеріали для побудови житла. Так, наприклад, досить відомими в історії є приклади будівництва у гірських місцевостях цілих міст, які часто були цілим природним лабіринтом печер, пристосованим для проживання людини. Приклади таких поселень, збудованих кілька тисяч років тому, є у Туреччині, Греції, Китаї та інших країнах.

Архітектура в епоху античності також демонструє досить високий рівень інженерних знань та використання природних

ресурсів – води, землі, рослинності. Вона фактично виступає відображенням гармонійного зв'язку людини і природи, архітектури й природи, є реалізацією відомої тріади «міцність-користь-краса» – одного із засновників архітектури Марка Вітрувія. Однак і в часи античності, і протягом тривалого історичного розвитку архітектури, використання природних матеріалів до появи протистояння між природою та людиною не виступало обов'язковим принципом будівництва. Лише назріла потреба зниження забруднення навколишнього середовища змусила людину розглядати використання у будівництві природних екологічно чистих матеріалів як один із шляхів вирішення екологічних проблем.

Основні принципи, на які спиралася саме зелена органічна архітектура, сформулював ще на початку минулого століття Ф. Райт. Це гармонійне включення об'єкта в природний ландшафт; використання відкритого плану та правильне використання природних матеріалів у процесі будівництва; створення природного живого архітектурного комплексу, ідеалом якого є цілісність; ідея безперервності архітектурного простору протипоставлена підкресленому виділенню його окремих частин у класичній архітектурі [1]. Як наслідок, характерними ознаками органічної архітектури стають гармонійна вписаність будівлі у природний ландшафт і відмова від традиційних форм класичної архітектури. Сьогодні розвиток зеленої органічної архітектури представлений кількома напрямками, кожен з яких має свої особливості, зокрема функціональний стиль, біоморфізм тощо.

Кожного дня будується величезна кількість будинків, на які витрачається багато природних ресурсів і природа отримує серйозну шкоду через викиди відходів у навколишнє середовище. Оскільки будівництво зупинити неможливо, то людство намагається виробити рішення, що ведуть до зниження забруднення природного середовища і витрати енергії, викликані цим сектором. Одним із таких ефективних рішень саме і стала зелена екологічна архітектура, спрямована на ефективне використання енергії,

раціональне використання ресурсів, на зменшення викидів відходів в оточуюче середовище, що дозволяє людям жити в здорових і комфортних умовах. Загалом, метою такої архітектури є збереження природи для майбутніх поколінь.

Для підтвердження того, що будинок відповідає екологічним стандартам «зеленого будівництва», видаються відповідні сертифікати. Багато країн розробило свої критерії, тому у світі існують різноманітні системи сертифікації, найбільш поширеними з яких є: LEED; BREEAM; DGNB тощо. Для того, щоб будівля отримала «зелений сертифікат», враховується вибір місця для будівництва, дизайн проекту будинку, характеристики використовуваних у будівництві матеріалів і повторне використання відпрацьованих матеріалів.

На теренах України поняття екологічної архітектури чи зеленого будівництва є досить новим. Держава ще поки не розробила остаточно програми підтримки цього напрямку, які б відповідали світовим тенденціям нормативно-правової бази [3]. Але при цьому деякий позитивний досвід щодо підтримки на державному рівні такого напрямку як відновлювальна енергетика наша країна має, зокрема це прийняття закону про «зелений» тариф.

У 2016 р. Україна увійшла до Всесвітньої ради із зеленого будівництва. Основними завданнями країни на початковому етапі членства є розуміння плану розвитку ситуації, створення регіональної мережі представництв протягом поточного року, а наступним етапом має бути створення системи проектування, будівництва й оцінювання за показниками, які висуваються до зеленого будівництва [2]. Отже, як бачимо, певні кроки у розвитку і становленні галузі зеленої екологічної архітектури зроблені.

На сучасному етапі аналіз розвитку зеленої органічної архітектури показує, що ідеї цілісності, органічного єднання простору і природи, сформульовані ще Ф. Райтом, пронизують і гармонійно збагачують багато сучасних архітектурних концепцій. Слід відмітити, що будівлі все більше поєднуються з природнім ландшафтом, а на зміну класичним архітектурним формам

приходять реальні споруди, що нагадують природні форми і призначені для комфортного проживання людей. Невід'ємними елементами зеленої екологічної архітектури також є використання екологічно чистих матеріалів, використання енергозберігаючих технологій, збереження максимальної екологічної цінності навколишнього середовища тощо. Враховуючи перераховані екологічні нормативи, можна зробити висновок, що розвиток цієї галузі архітектури є неможливим без наявності відповідної підтримки на державному рівні. Надання різноманітних грантів та підтримка інноваційних розробок, що включають у себе «зелені» технології, є ключовими програмами розвитку екологічної архітектури.

Список літератури

1. Wright F.L. The Future of Architecture. – Horizon Press, New York, 1953. – 248 p.
2. Боровик Ю.Т. Стійке будівництво: сутність, принципи, тенденції розвитку // Ю.Т. Боровик, Ю.В. Єлагін, О.М. Полякова // Вісник економіки транспорту і промисловості. – № 72-73, 2020 – 2021 р., С. 47 – 56.
3. Фаренюк Г. Зелені інновації – реалії та перспективи. Зелене будівництво в Україні /Г. Фаренюк, С. Шульга –// 2017. – <https://ns-plus.com.ua/>